

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl Susitarimo tarp Jungtinių Amerikos Valstijų ir Europos Sąjungos dėl asmeninės informacijos, susijusios su nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar traukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas, apsaugos santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2016/C 186/04)

Ši nuomonė sukuria bendrą įpareigojimą, kad ES sudaryti tarptautiniai susitarimai atitiktų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nuostatas ir ja būtų atsižvelgiama į pagrindines teises, kurios yra ES teisės pagrindas. Vertinimas iš esmės atliktas taip, kad būtų išanalizuota bendrojo susitarimo turinio atitiktis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 ir 47 straipsniams ir SESV 16 straipsniui, užtikrinantiems asmens duomenų apsaugą.

NUOMONĖS SANTRAUKA

Nusikaltimo tyrimas ir traukimas baudžiamojon atsakomybėn už jį yra teisėtas policijos tikslas ir tarptautinis bendradarbiavimas, įskaitant keitimąsi informacija, tapo daug svarbesnis nei anksčiau. ES šioje srityje iki šiol nebuvo tvirtos bendros sistemos, todėl nesama nuoseklių asmens pagrindinių teisių ir laisvių apsaugos priemonių. Kaip jau seniai argumentuoja EDAPP, ES reikia tvarių priemonių, kurios padėtų teisėsaugos tikslais dalytis asmens duomenimis su trečiosiomis šalimis ir būtų visiškai suderinamos su ES sutartimis ir Pagrindinių teisių chartija.

Todėl sveikiname ir aktyviai palaikome Europos Komisijos pastangas pasiekti pirmą bendrąjį susitarimą su JAV. Šio tarptautinės teisės įgyvendinimo susitarimu siekiama pirmą kartą duomenų apsaugą nustatyti kaip dalijimosi informacija pagrindą. Nors pripažįstame, jog susitarime su trečiąja šalimi neįmanoma visiškai atkartoti ES teisės terminologijos ir apibrėžčių, asmenims taikomos apsaugos priemonės turi būti aiškios ir efektyvios, kad visiškai atitiktų ES pirminės teisės aktus.

Europos Teisingumo Teismas pastaraisiais metais patvirtino duomenų apsaugos principus, įskaitant informacijos teisingumo, tikslumo ir tinkamumo, nepriklausomos priežiūros ir žmonių asmeninių teisių apsaugą. Šie principai vienodai svarbūs ir viešojo sektoriaus institucijoms, ir privačioms bendrovėms, nepaisant jokios formalios ES pakankamumo išvados dėl trečiųjų šalių asmens duomenų apsaugos priemonių; iš tiesų jie tampa itin svarbūs, turint omenyje asmens duomenų, reikalingų baudžiamajam tyrimui, jautrumą.

Šios nuomonės tikslas – pateikti ES institucijoms konstruktyvų ir objektyvų patarimą, Komisijai baigiant šią svarbią užduotį, su aiškiais pasekmėmis ne tik dėl ES ir JAV teisėsaugos bendradarbiavimo, bet ir dėl būsimų tarptautinių susitarimų. Bendrasis susitarimas yra atskiras dokumentas, tačiau turi būti nagrinėjamas kartu su neseniai ES ir JAV paskelbtu „privatumo skydu“ dėl asmeninės informacijos perdavimo komercinėje aplinkoje. Siekiant išanalizuoti sąveiką tarp šių dviejų dokumentų ir ES duomenų apsaugos sistemos reformos, gali prireikti tolesnio aptarimo.

Prieš pateikiant šį susitarimą pritarti Parlamentui, skatiname Šalis atidžiai apsvarstyti reikšmingus pokyčius, įvykusius nuo praėjusio rugsėjo, kai jos pranešė apie ketinimus sudaryti susitarimą, kai bus priimtas Teismo teisių gynimo įstatymas. Dauguma jau numatytų apsaugos priemonių yra sveikintinos, tačiau jos turi būti įgyvendintos, taip pat atsižvelgiant į spalį priimtą Sprendimą *Schrems*, kuriuo pripažintas negaliojančiu Saugaus uosto sprendimas, ir į gruodį priimtą ES politinį susitarimą dėl duomenų apsaugos reformos, kuri apima perdavimą ir teisminį bei policijos bendradarbiavimą.

EDAPP nustatė tris esminius patobulinimus, rekomenduojamus įtraukti į tekstą, kad būtų užtikrinta atitiktis Chartijai ir Sutarties 16 straipsniui:

- išaiškinimas, kad visos apsaugos priemonės taikomos visiems asmenims, ne tik ES piliečiams,
- užtikrinimas, kad teismo teisių gynimo nuostatos yra veiksmingos Chartijos prasme,

— išaiškinimas, kad jautrių duomenų perdavimas dideliais kiekiais neleidžiamas.

Nuomonėje siūlomos papildomos rekomendacijos dėl aptariamų apsaugos priemonių aiškinimo, pateikiant lydimąjį aiškinamąjį dokumentą. Skatiname institucijas kreiptis į mus dėl tolesnio patarimo ir dialogo šiuo klausimu.

I. Parafuoto susitarimo kontekstas

1. 2010 m. gruodžio 3 d. Taryba priėmė sprendimą, kuriuo įgaliojo Komisiją pradėti derybas dėl Susitarimo tarp Europos Sąjungos (ES) ir Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) dėl asmens duomenų apsaugos juos perduodant ir tvarkant nusikalstamų veikų, įskaitant terorizmą, prevencijos, tyrimo, nustatymo ar traukimo baudžiamajon atsakomybėn už jas tikslais vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose (toliau – Susitarimas) ⁽¹⁾.
2. Derybos tarp Komisijos ir JAV oficialiai prasidėjo 2011 m. kovo 29 d. ⁽²⁾ 2014 m. birželio 25 d. Jungtinių Amerikos Valstijų generalinis advokatas paskelbė, jog bus imtasi teisėkūros veiksmo, kad ES piliečiams JAV būtų suteiktas teisminis teisių į privatų gyvenimą gynimas ⁽³⁾. Po kelių derybų raundų, kurie užsitęsė ilgiau nei 4 metus, Susitarimas buvo parafuotas 2015 m. rugsėjo 8 d. Komisijos teigimu, tikslas – pasirašyti ir formaliai sudaryti Susitarimą tik po to, kai bus priimtas JAV teismo teisių gynimo įstatymas ⁽⁴⁾.
3. Europos Parlamentas turi pritarti parafuotam Susitarimo tekstui, o Komisija turi jį pasirašyti. Kol tai neįvyko ir Susitarimas formaliai nėra pasirašytas, pažymime, kad derybos dėl konkrečių klausimų gali būti atnaujintos. Būtent šiame kontekste EDAPP teikia šią nuomonę, pagrįstą parafuoto Susitarimo tekstu, paskelbtu Komisijos interneto svetainėje ⁽⁵⁾. Tai preliminarinė nuomonė, grindžiama pirmąją sudėtingo teisinio teksto analize ir pateikiama nepažeidžiant kitų papildomų rekomendacijų, kurios gali būti pateiktos remiantis vėliau prieinama informacija, įskaitant teisėkūros pokyčius JAV, tokius kaip Teismo teisių gynimo įstatymo priėmimas. EDAPP nustatė tris esminius punktus, kuriuos reikėtų tobulinti, ir pažymi kitus aspektus, kuriems rekomenduojami svarbūs išaiškinimai. Atlikus šiuos patobulinimus, Susitarimas gali būti laikomas atitinkančiu ES pirminės teisės aktus.

V. Išvados

53. EDAPP sveikina ketinimą pateikti teisiškai privalomą dokumentą, kuriuo siekiama užtikrinti aukšto lygio duomenų apsaugą asmens duomenims, perduodamiems tarp ES ir JAV nusikalstamų veikų, įskaitant terorizmą, prevencijos, tyrimo, nustatymo ar traukimo baudžiamajon atsakomybėn už jas tikslais.
54. Didžiąja dalimi esminių Susitarimo nuostatų siekiama visiškai ar iš dalies prisiderinti prie esminių teisės į asmens duomenų apsaugą garantijų ES (tokių kaip duomenų subjekto teisės, nepriklausoma priežiūra ir teisė į teisminę peržiūrą).
55. Nors Susitarimas techniškai nesudaro sprendimo dėl tinkamumo nustatymo, jis sukuria bendrą perdavimų, pagrįstų konkrečiu teisiu pagrindu, atitikties prezumpciją pagal Susitarimą. Todėl labai svarbu užtikrinti, kad ši „prezumpcija“ būtų įgyvendinama visomis būtinomis apsaugos priemonėmis Susitarimo tekste, siekiant išvengti Chartijos, ypač 7, 8 ir 47 straipsnių, pažeidimo.
56. EDAPP rekomenduoja tris esminius teksto patobulinimus, kad būtų užtikrinta atitiktis Chartijai ir SESV 16 straipsniui:
  - 1) išaiškinimas, kad visos apsaugos priemonės taikomos visiems asmenims, ne tik ES piliečiams;
  - 2) užtikrinimas, kad teismo teisių gynimo nuostatos yra veiksmingos Chartijos prasme;
  - 3) išaiškinimas, kad jautrių duomenų perdavimas dideliais kiekiais neleidžiamas.

⁽¹⁾ Žr. 2010 m. gruodžio 3 d. Europos Komisijos MEMO 10/1661, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1661_en.htm

⁽²⁾ Žr. 2011 m. kovo 29 d. Europos Komisijos MEMO 11/203, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-203_en.htm

⁽³⁾ Žr. 2014 m. birželio 25 d. Generalinio advokato biuro pranešimą spaudai 14–668, <http://www.justice.gov/opa/pr/attorney-general-holder-pledges-support-legislation-provide-eu-citizens-judicial-redress>

⁽⁴⁾ Žr. 2015 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos MEMO 15/5612, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5612_en.htm

⁽⁵⁾ Tekstas pateikiamas adresu: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/dp-umbrella-agreement_en.pdf

57. Be to, EDAPP rekomenduoja, kad, siekiant teisinio tikrumo, į Susitarimo tekstą ar paaiškinamąsias deklaracijas, kurios bus pridėtos prie Susitarimo, arba Susitarimo įgyvendinimo stadijoje būtų įtraukti, kaip detalai nurodyta šioje nuomonėje, šie patobulinimai ar išaiškinimai:
- 1) kad 5 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama kaip atsižvelgianti į priežiūros institucijų vaidmenį, kad atitiktų Chartijos 8 straipsnio 3 dalį;
  - 2) kad specialieji teisiniai perdavimo pagrindai (5 straipsnio 1 dalis) turi visiškai atitikti apsaugos priemones, numatytas Susitarime, ir kad esant prieštaringsoms specialiojo teisinio pagrindo ir Susitarimo nuostatoms pirmenybė teikiama pastarajam;
  - 3) kad esant neefektyviai duomenų, perduotų institucijoms valstybiniu lygiu, apsaugai, atitinkamos priemonės pagal 14 straipsnio 2 dalį apimtų, jei būtina, priemones dėl jau pasidalytų duomenų;
  - 4) kad asmens duomenų tvarkymo ir asmens duomenų apibrėžtys (2 straipsnis) yra suderinti ir atitinka nusistovėjusią prasmę pagal ES teisę; jei Šalys nesuderins šių apibrėžčių visa apimtimi, išaiškinimas turi būti pateiktas Susitarimą papildančiuose aiškinamuosiuose dokumentuose, kad dviejų sąvokų taikymas iš esmės nesiskirtų nuo jų suvokimo pagal ES teisę;
  - 5) kad orientacinis „specialiųjų sąlygų“, kai duomenys perduodami dideliais kiekiais, sąrašas (7 straipsnio 3 dalis) galėtų būti įtrauktas į paaiškinamąją deklaraciją;
  - 6) kad Šalys ketina taikyti nuostatas dėl pranešimų apie informacijos pažeidimą (10 straipsnis), siekdamas, viena vertus, kaip įmanoma labiau apriboti pranešimų praleidimus ir išvengti per didelio pranešimų uždelsimo;
  - 7) kad duomenų saugojimo nuostata 12 straipsnio 1 dalyje yra papildyta fraze „specialiai paskirčiai, dėl kurios jie buvo perduoti“, atsižvelgiant į paskirties apribojimo principą, Šalių nurodomą Susitarime;
  - 8) kad Susitarimo šalys svarsto galimybę padidinti savo pastangas, siekdamas užtikrinti, kad apribojimais įgyvendinti prieigos teisę būtų apriboti tiek, kiek būtina, siekiant apsaugoti išvardytus viešuosius interesus ir sustiprinti skaidrumo įpareigojimą;
  - 9) kad išsamioje Susitarimo aiškinamojoje deklaracijoje konkrečiai išvardyta (21 straipsnis):
    - priežiūros institucijos, kurios yra kompetentingos nagrinėjamu atveju, ir nurodytas mechanizmas Šalims viena kitai informuoti apie būsimus pasikeitimus,
    - efektyvūs įgaliojimai, kuriais jos gali naudotis,
    - kontaktinių vietų, kurios padės identifikuoti kompetentingą priežiūros instituciją, pavadinimai ir koordinatės (žr. 22 straipsnio 2 dalį).
58. Galiausiai EDAPP primena poreikį, kad bet kokia Susitarimo aiškinimo, taikymo ar įgyvendinimo priemonė, jei trūksta aiškumo ir yra akivaizdus nuostatų konfliktas, turi būti vykdoma būdu, suderinamu su konstituciniais ES principais, ypač su SESV 16 straipsniu ir Chartijos 7 ir 8 straipsniais, nepaisant palankiai vertinamų patobulinimų, teiktinų pagal šios nuomonės rekomendacijas.

Priimta Briuselyje 2016 m. vasario 12 d.

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
